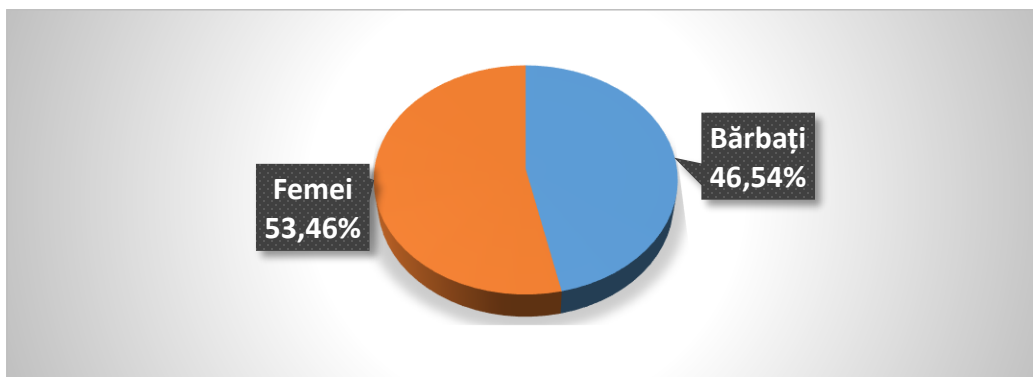

Participarea femeilor la alegerile Parlamentului Republicii Moldova din 30 noiembrie 2014

Din punctul de vedere al dimensiunii de gen, legislația Republicii Moldova în domeniul electoral este neutră și nu prevede anumite facilități pentru femei sau pentru bărbați. Potrivit art. 3 din Codul electoral, „cetățenii Republicii Moldova pot alege și pot fi aleși fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau origine socială”. Totuși, am încercat să facem o analiză a informațiilor deținute, privind participarea femeilor în cadrul scrutinului parlamentar din 30 noiembrie 2014 la diverse etape ale procesului electoral.

1. ALEGĂTORI

În cadrul alegerilor în Parlamentul Republicii Moldova din 30 noiembrie 2014 la votare au participat 1649402 de alegători, dintre care 53,46% au fost femei, iar 46,54% - bărbați¹. Astfel, femeile participă în mod activ la votare, statistica votării pe genuri reflectând aproximativ aceeași proporție a femeilor și bărbaților din numărul total al populației de vîrstă majoră.

2. COMISIA ELECTORALĂ CENTRALĂ

În ceea ce privește reprezentarea femeilor în organele electorale tabloul deja diferă. Comisia Electorală Centrală este constituită din 9 membri, dintre care 8 bărbați și 1 femeie. Conducerea CEC este reprezentată numai de bărbați, funcțiile de președinte, vicepreședinte și secretar fiind ocupate în exclusivitate de bărbați.

3. REPREZENTAREA ÎN ORGANELE ELECTORALE INFERIOARE.

Pentru alegerile din 30 noiembrie 2014 au fost constituite 35 consilii electorale circumscripție și 2073 birouri ale secțiilor de votare.

Componența numerică a consiliilor electorale de circumscripție a fost de 9 sau 11 membri². În total, în cadrul consiliilor electorale de circumscripție au activat 317 funcționari electorali³.

¹ Raportul cu privire la rezultatele alegerilor Parlamentului Republicii Moldova din 30 noiembrie 2014, aprobat prin hotărîrea Comisiei Electorale Centrale nr. 3108 din 5 decembrie 2014, pag. 27.

² Hotărîrile Comisiei Electorale Centrale nr. 2699-2733 din 10 octombrie 2014.

³ Raportul cu privire la rezultatele alegerilor Parlamentului Republicii Moldova din 30 noiembrie 2014, aprobat prin hotărîrea Comisiei Electorale Centrale nr. 3108 din 5 decembrie 2014, pag. 4.

Componența consiliilor electorale de circumscripție municipale și raionale sub aspectul dimensiunii de gen este redată în tabelul de mai jos:

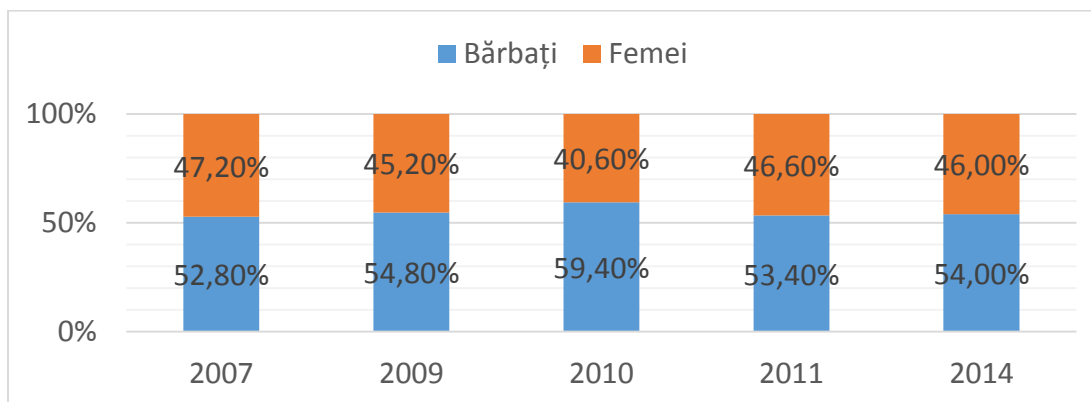
Nr. d/o	Denumirea/numărul circumscripției	Nr. total al membrilor	Componența dezagregată pe gen	
			Femei	Bărbați
1.	Consiliul electoral de circumscripție electorală municipală Chișinău nr. 1	11	5	6
2.	Consiliul electoral de circumscripție electorală municipală Bălți nr. 2	9	5	4
3.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Anenii Noi nr. 4	9	5	4
4.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Basarabeasca nr 5	9	6	3
5.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Briceni nr. 6	9	0	9
6.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Cahul nr. 7	9	6	3
7.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Cantemir nr. 8	9	5	4
8.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Călărași nr. 9	9	2	7
9.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Căușeni nr. 10	9	4	5
10.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Cimișlia nr. 11	9	2	7
11.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Criuleni nr. 12	9	3	6
12.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Dondușeni nr. 13	9	4	5
13.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Drochia nr. 14	9	3	6

14.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Dubăsari nr. 15	9	3	6
15.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Edineț nr. 16	9	3	6
16.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Fălești nr. 17	9	6	3
17.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Florești nr. 18	9	4	5
18.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Glodeni nr. 19	9	6	3
19.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Hîncești nr. 20	9	5	4
20.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Ialoveni nr. 21	9	4	5
21.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Leova nr. 22	9	5	4
22.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Nisporeni nr. 23	9	3	6
23.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Ocnîța nr. 24	9	3	6
24.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Orhei nr. 25	9	4	5
25.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Rezina nr. 26	9	4	5
26.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Rîșcani nr. 27	9	4	5
27.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Sîngerei nr. 28	9	4	5
28.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Soroca nr. 29	9	3	6

29.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Strășeni nr. 30	9	4	5
30.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Soldănești nr. 31	9	6	3
31.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Ștefan Vodă nr. 32	9	6	3
32.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Taraclia nr. 33	9	6	3
33.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Telenești nr. 34	9	3	6
34.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Ungheni nr. 35	9	4	5
35.	Consiliul electoral de circumscripție electorală UTA Găgăuzia nr. 36	9	6	3
Total		317	146 (46%)	171 (54%)

Deși se atestă cazuri în care numărul funcționarilor electorali femei în componența consiliilor a fost foarte mic (CECER Călărași nr. 9, CECER Cimișlia nr. 11) sau consiliul electoral de circumscripție a fost constituit numai din funcționari electorali bărbați (CECER Briceni nr. 6), totuși datele prezentate în tabel indică un oarecare echilibru de reprezentare, ponderea funcționarilor electorali femei fiind de 46%, iar a funcționarilor electorali bărbați de 54%.

Analizând datele ultimelor 5 scrutine, observăm că cazul consiliilor electorale de circumscripție de nivelul II situația rămâne oarecum stabilă.

Femeile în componența consiliilor electorale de circumscripție de nivelul II

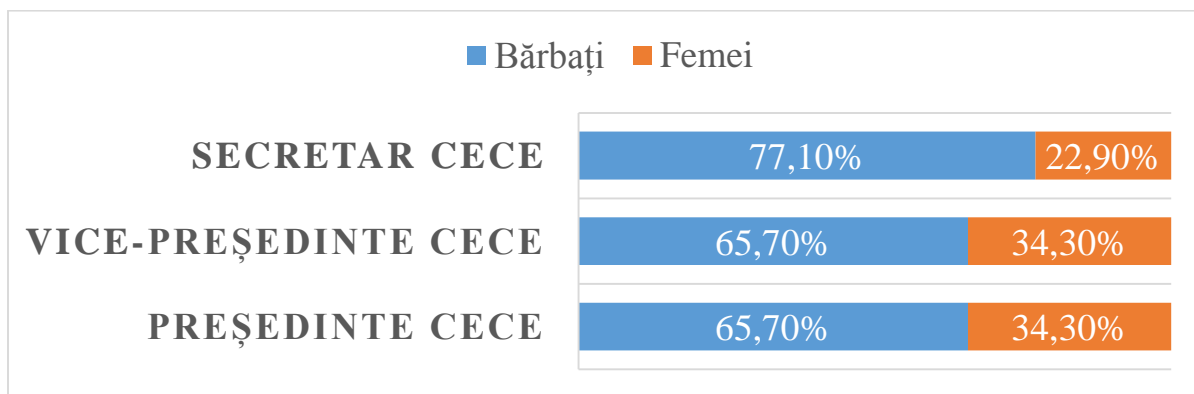
În ceea ce privește **componența conducerii consiliilor electorale de circumscripție** sub aspectul dimensiunii de gen, avem următorul tablou:

Nr. d/o	Denumirea/numărul circumscripției	Președinte CECE		Vicepreședinte CECE		Secretar CECE	
		Femei	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Bărbați
1.	Consiliul electoral de circumscripție electorală municipală Chișinău nr. 1	-	1	-	1	-	1
2.	Consiliul electoral de circumscripție electorală municipală Bălți nr. 2	-	1	-	1	1	-
3.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Anenii Noi nr. 4	-	1	1	-	1	-
4.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Basarabeasca nr 5	-	1	-	1	1	-
5.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Briceni nr. 6	-	1	-	1	-	1
6.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Cahul nr. 7	-	1	1	-	1	-
7.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Cantemir nr. 8	1	-	-	1	-	1
8.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Călărași nr. 9		1	-	1		1
9.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Căușeni nr. 10	1		-	1	1	-
10.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Cimișlia nr. 11	-	1	-	1	1	-
11.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Criuleni nr. 12	-	1	-	1	1	-
12.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Donușeni nr. 13	-	1	1	-	1	-
13.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Drochia nr. 14	-	1	1	-	1	-
14.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Dubăsari nr. 15	-	1	-	1	1	-

15.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Edineț nr. 16	-	1	1		1	-
16.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Fălești nr. 17	1		-	1		1
17.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Florești nr. 18	-	1	-	1	1	-
18.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Glodeni nr. 19	-	1	-	1	1	-
19.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Hîncești nr. 20	-	1	-	1	1	-
20.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Ialoveni nr. 21	-	1	-	1	1	-
21.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Leova nr. 22	1	-	-	1	1	-
22.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Nisporeni nr. 23	1	-	-	1	1	-
23.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Ocnîța nr. 24	-	1	1	-	1	-
24.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Orhei nr. 25	-	1	-	1	1	-
25.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Rezina nr. 26	-	1	1	-	1	-
26.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Rîșcani nr. 27	1		-	1	-	1
27.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Sîngerei nr. 28	-	1	-	1	1	-
28.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Soroca nr. 29	1	-	-	1	1	-
29.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Strășeni nr. 30	1	-	-	1	1	-

30.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Șoldănești nr. 31	1	-	-	1	1	-
31.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Ștefan Vodă nr. 32	1	-	1	-	-	1
32.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Taraclia nr. 33	1	-	1	-	1	-
33.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Telenești nr. 34	1	-	1	-	-	1
34.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Ungheni nr. 35	-	1	1	-	1	-
35.	Consiliul electoral de circumscripție electorală UTA Găgăuzia nr. 36	-	1	1	-	1	-
	Total	12 (34,3%)	23 (65,7%)	12 (34,3%)	23 (65,7%)	27 (77,1%)	8 (22,9%)

Conform datelor prezentate, în cele 35 consilii electorale de circumscripție funcțiile de președinte și vicepreședinte au fost exercitate de 34,3 % femei, iar funcția de secretar a revenit femeilor în proporție de 77,1%. Ponderea bărbaților în rândurile președinților și vicepreședinților a constituit 65,7%, iar a secretarilor – 22,9%.

Componența conducerii CECE-urilor

În cele 2073 birouri ale secțiilor de votare au activat 17395 funcționari electorali⁴. Dezagregate pe gen datele privind componența birourilor electorale ale secțiilor de votare sînt prezentate în tabelul de mai jos:

⁴ Raportul cu privire la rezultatele alegerilor Parlamentului Republicii Moldova din 30 noiembrie 2014, aprobat prin hotărîrea Comisiei Electorale Centrale nr. 3108 din 5 decembrie 2014, pag. 4.

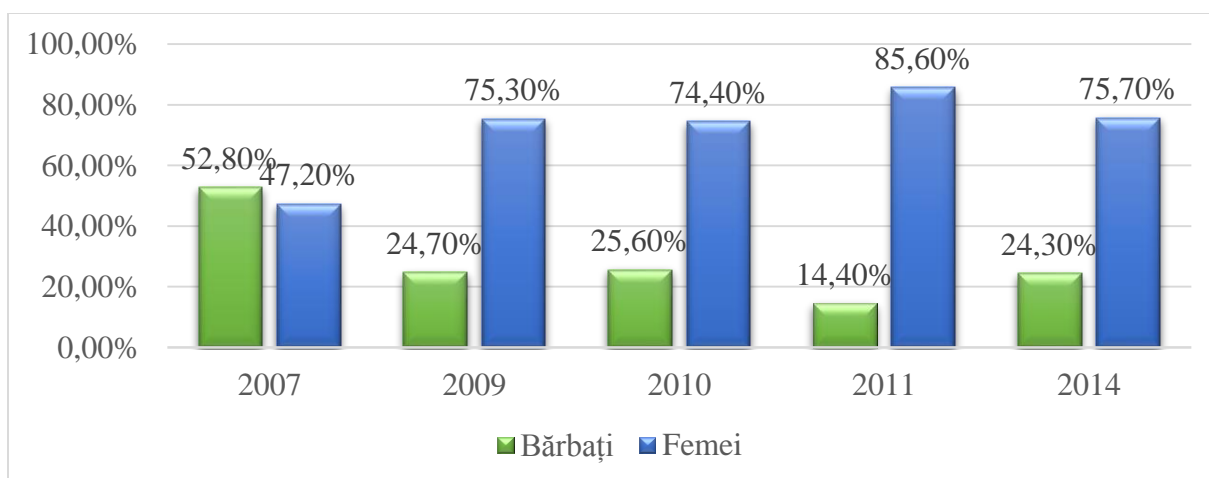
Nr d/o	Denumirea/numărul circumscripției	Numărul secțiilor de votare/BESV constituite	Numărul membrilor BESV	Componenta dezagregată pe gen	
				Bărbați	Femei
1.	Consiliul electoral de circumscripție electorală municipală Chișinău nr. 1	404 (309 + 95 în afara țării)	4191	1328	2863
2.	Consiliul electoral de circumscripție electorală municipală Bălți nr. 2	59	463	346	117
3.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Anenii Noi nr. 4	44	410	132	278
4.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Basarabeasca nr.5	15	131	29	102
5.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Briceni nr. 6	39	369	99	270
6.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Cahul nr. 7	64	510	67	443
7.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Cantemir nr. 8	47	357	93	264
8.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Călărași nr. 9	48	337	86	251
9.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Căușeni nr. 10	51	415	89	326
10.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Cimișlia nr.11	46	322	81	241
11.	Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Criuleni nr.12	40	358	51	307
12.	Consiliul electoral de circumscripție raională Dondușeni nr.13	27	227	51	176
13.	Consiliul electoral de circumscripție raională Drochia nr.14	47	391	66	325

14.	Consiliul electoral de circumscripție raională Dubăsari nr.15	15	137	24	113
15.	Consiliul electoral de circumscripție raională Edineț nr.16	51	477	61	416
16.	Consiliul electoral de circumscripție raională Fălești nr.17	65	455	145	310
17.	Consiliul electoral de circumscripție raională Florești nr.18	72	580	106	474
18.	Consiliul electoral de circumscripție raională Glodeni nr.19	37	297	53	244
19.	Consiliul electoral de circumscripție raională Hîncești nr.20	69	475	102	373
20.	Consiliul electoral de circumscripție raională Ialoveni nr.21	50	410	93	317
21.	Consiliul electoral de circumscripție raională Leova nr.22	47	355	75	280
22.	Consiliul electoral de circumscripție raională Nisporeni nr.23	43	285	63	222
23.	Consiliul electoral de circumscripție raională Ocnîța nr.24	35	323	84	239
24.	Consiliul electoral de circumscripție raională Orhei nr.25	83	583	122	461
25.	Consiliul electoral de circumscripție raională Rezina nr.26	42	276	48	228
26.	Consiliul electoral de circumscripție raională Rîșcani nr.27	54	448	82	366
27.	Consiliul electoral de circumscripție raională Sîngerei nr. 28	64	444	89	355
28.	Consiliul electoral de circumscripție raională Soroca nr. 29	74	518	84	434

29.	Consiliul electoral de circumscripție raională Strășeni nr. 30	49	451	57	394
30.	Consiliul electoral de circumscripție raională Șoldănești nr. 31	34	306	47	259
31.	Consiliul electoral de circumscripție raională Ștefan Vodă nr. 32	33	291	53	238
32.	Consiliul electoral de circumscripție raională Taraclia nr. 33	32	232	30	202
33.	Consiliul electoral de circumscripție raională Telenești nr. 34	45	329	57	272
34.	Consiliul electoral de circumscripție raională Ungheni nr. 35	78	578	121	457
35.	Consiliul electoral de circumscripție U.T.A. Găgăuzia nr. 36	70	664	107	557
Total		2073 (1978 + 95 în afara țării)	17395	4221 (24,3%)	13174 (75,7%)

Astfel, din cei **17395** funcționari electorali, ponderea femeilor a constituit **75,7%**, iar a bărbaților **24,3%**.

Tabelul de mai jos reflectă situația comparativă a ultimelor 5 scrutine.

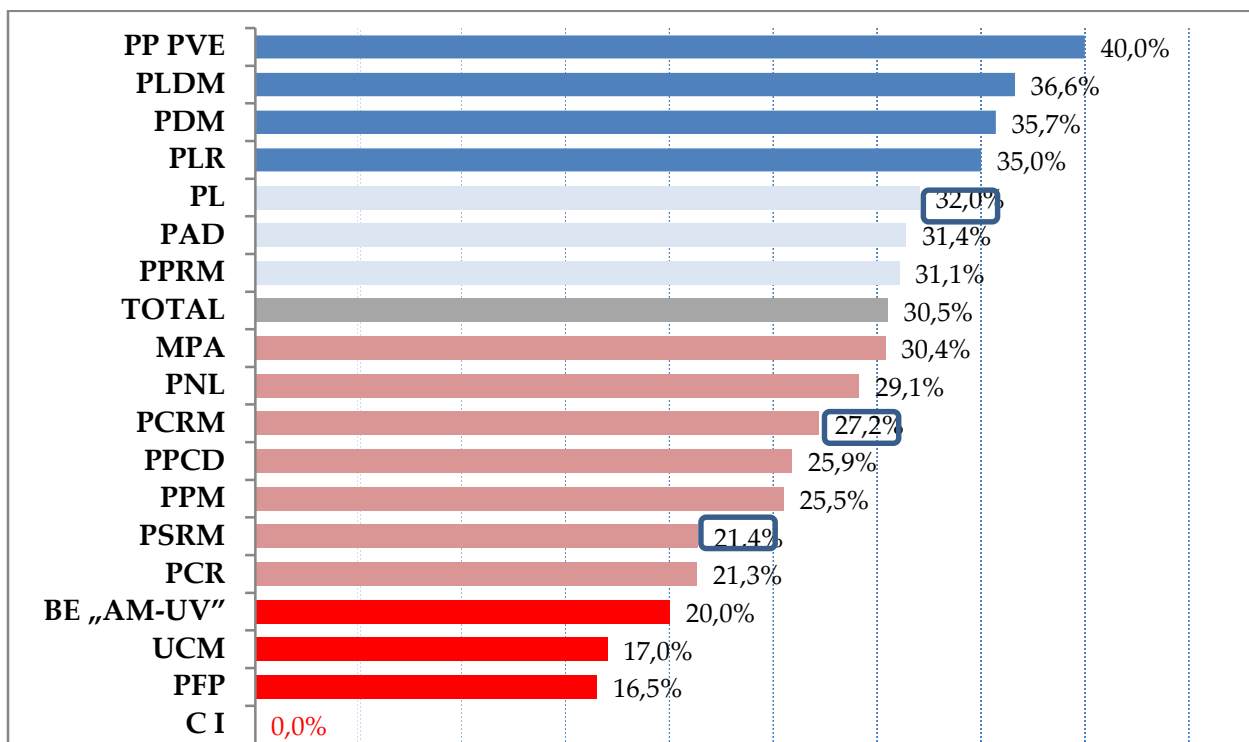

Femeile în cadrul birourilor electorale ale secțiilor de votare

Așadar, în sistemul organelor electorale se constată o reprezentare redusă a femeilor în organele superioare și la funcțiile de conducere și, respectiv, o reprezentare masivă la nivelul de jos.

4. REPREZENTAREA PE LISTELE DE CANDIDAȚI

În privința candidaților la funcția de deputat în Parlament, la alegerile din 30 noiembrie 2014 în calitate de concurenți electorali au fost înregistrate 21 formațiuni politice (20 de partide politice și 1 bloc electoral), dintre care **2** formațiuni politice au înaintat mai mult de **40** de candidați femei din numărul maxim de 103 candidați pe lista unui concurent electoral; **7** formațiuni politice au înaintat de la **31 la 40** de candidați femei; **8** formațiuni politice au înaintat de la **21 la 30** de candidați femei; **3** formațiuni politice au înaintat de la **11 la 20** de candidați femei; o formațiune politică a înaintat **9** candidați femei, adică între **1 și 10** candidați; și 4 candidați independenți bărbați⁵.

Compoziția de gen a listelor de candidați ale concurenților electorali

Până la excluderea din cursa electorală a Partidului Politic “Patria” numărul candidaților femei a constituit **30,5%**, iar a candidaților bărbați – **69,5%**. După excluderea Partidului Politic “Patria” din cursa electorală ponderea candidaților femei a fost **30,7%**, iar a candidaților bărbați – **69,3%**.

Datele prezentate sînt detaliate în tabelul de mai jos:

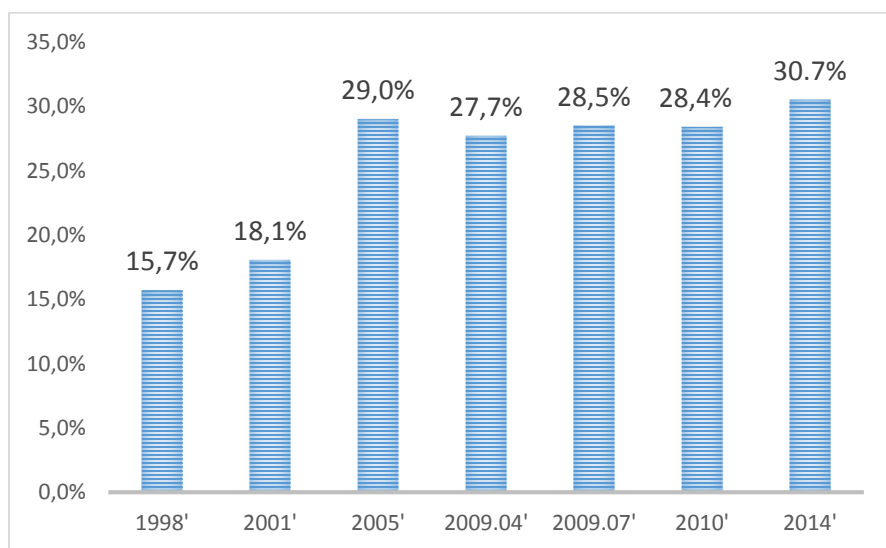
Nr. d/o	Concurentul electoral	Total în listă	Bărbați	Femei	Notă
1	Partidul Democrat din Moldova	98	63	35	nr. candidaților bărbați - 64,3%, nr. candidaților femei - 35,7%

⁵ Conform „Listei concurenților electorali la alegerile Parlamentului Republicii Moldova din 30 noiembrie 2014”, actualizată la 25 noiembrie 2014 și publicată de către Comisia Electorală Centrală.

2	Partidul Popular Creștin Democrat	85	63	22	nr. candidaților bărbați – 74,1%, nr. candidaților femei – 29,9%
3	Partidul Politic Partidul Forța Poporului	103	79	24	nr. candidaților bărbați – 76,7%, nr. candidaților femei - 23,3%
4	Partidul Liberal Democrat din Moldova	101	63	38	nr. candidaților bărbați – 62,4%, nr. candidaților femei – 37,6%
5	Partidul Liberal Reformator	100	65	35	nr. candidaților bărbați - 65%, nr. candidaților femei - 35%
6	Partidul Politic Partidul Comunist Reformator din Moldova	61	48	13	nr. candidaților bărbați – 78,7%, nr. candidaților femei – 21,3%
7	Partidul Politic Mișcarea Populară Antimafie	102	71	31	nr. candidaților bărbați – 69,6%, nr. candidaților femei – 30,4%
8	Partidul Național Liberal	103	74	29	nr. candidaților bărbați – 71,8%, nr. candidaților femei – 28,2%
9	Partidul Politic Partidul Socialiștilor din Republica Moldova	103	81	22	nr. candidaților bărbați – 78,6%, nr. candidaților femei – 21,4%
10	Blocul Electoral ALEGEREA MOLDOVEI-UNIUNEA VAMALA	100	80	20	nr. candidaților bărbați - 80%, nr. candidaților femei - 20%
11	Partidul Politic Democrația Acasă	88	45	43	nr. candidaților bărbați – 51,1%, nr. candidaților femei – 48,1%
12	Partidul Politic Partidul Popular din Republica Moldova	103	71	32	nr. candidaților bărbați – 68,9%, nr. candidaților femei – 31,1%
13	Partidul Comuniștilor din Republica Moldova	103	75	28	nr. candidaților bărbați – 72,8%, nr. candidaților femei – 27,2%
14	Partidul Liberal	103	69	34	nr. candidaților bărbați - 67%, nr. candidaților femei - 33%
15	Partidul Politic Partidul Renaștere	102	61	41	nr. candidaților bărbați – 59,8%, nr. candidaților femei – 40,2%
16	Partidul Politic Patria*	103	75	28	nr. candidaților bărbați – 72,8%, nr. candidaților femei – 27,2%
17	Partidul Acțiunea Democratică	86	59	27	nr. candidaților bărbați – 68,6%, nr. candidaților femei – 31,4%
18	Partidul Politic Partidul Verde Ecologist	80	48	32	nr. candidaților bărbați - 60%, nr. candidaților femei - 40%
19	Partidul Politic Patrioții Moldovei	51	40	11	nr. candidaților bărbați – 78,4%, nr. candidaților femei – 21,6%
20	Partidul Politic Uniunea Centristă din Moldova	53	44	9	nr. candidaților bărbați - 83%, nr. candidaților femei - 17%

21	Partidul Politic Pentru Neam și Țară	53	32	21	nr. candidaților bărbați – 60,4%, nr. candidaților femei – 39,6%
22	Candidați independenți	4	4	-	nr. candidaților independenți bărbați – 100%, nr. candidaților independenți femei – 0%
	Total	1885	1310	575	nr. candidaților bărbați – 69,5%, nr. candidaților femei – 30,5%
	Total (după excluderea din cursa electorală a Partidului Politic ”Patria” prin hotărârile Curții de Apel Chișinău din 27.11.2014 și a Curții Supreme de Justiție din 29.11.2014)	1782	1235	547	nr. candidaților bărbați – 69,3%, nr. candidaților femei – 30,7%

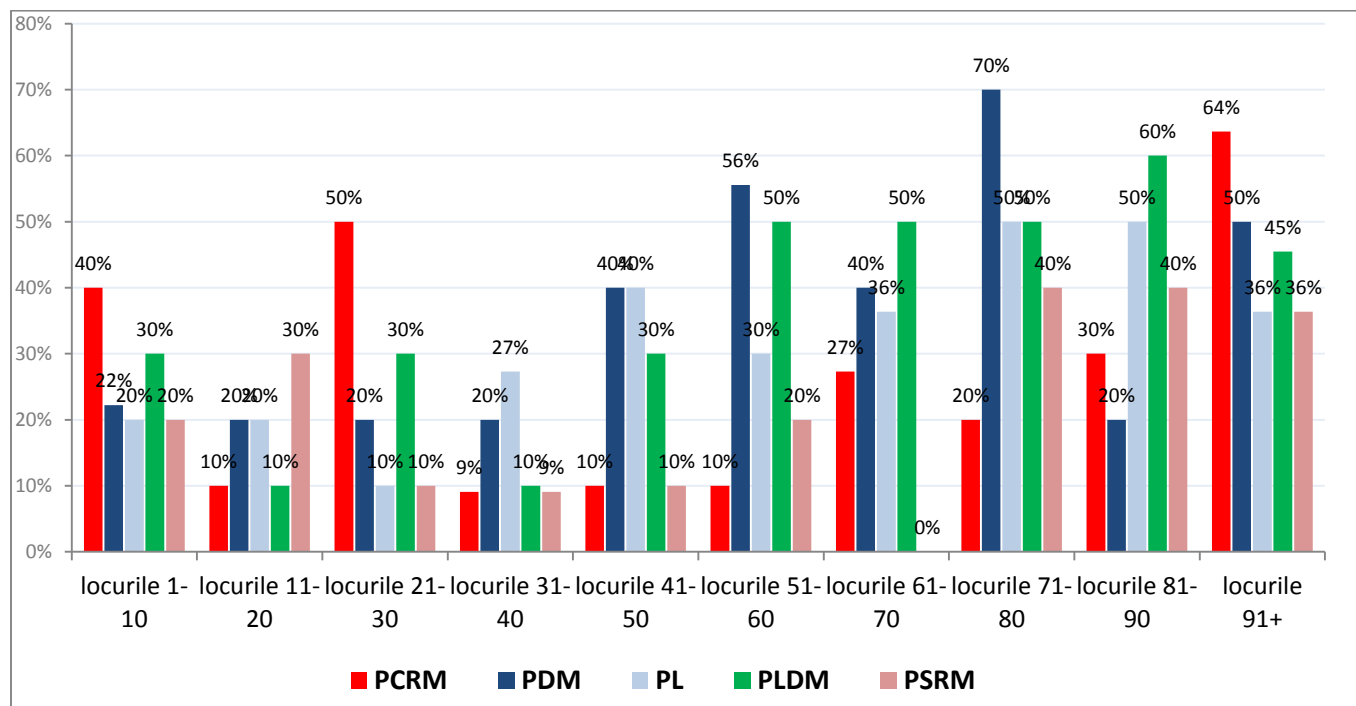
Tabelul de mai jos prezintă informația cu privire la componența de gen a listelor candidaților la funcția de deputat în Parlamentul Republicii Moldova (scrutinele 1998- 2014)

Referitor la locurile ocupate de femei pe listele de candidați, ponderea acestora a constituit:

- în pozițiile 1-10 - 22,9%;
- în pozițiile 11-20 - 20,5%;
- în pozițiile 21-30 - 24,3%;
- în pozițiile 31-40 - 25,7%;
- în pozițiile 41-50 - 24,8%;
- în pozițiile 51-60 - 38%;
- în pozițiile 61-70 - 36,2%;
- în pozițiile 71-80 - 40%;
- în pozițiile 81-90 - 37%;

- în pozițiile 91-103 - 47%.

Poziționarea femeilor candidate pe listele electorale ale partidelor parlamentare pe decile

Astfel, chiar dacă formațiunile politice au inclus pe listele lor de candidați femei, acestea au fost plasate pe locurile cu șanse mici de a fi alese în funcția de deputat în Parlament.

		Scrutin						
Indicator		1998	2001	2005	2009.04	2009.07	2010	2014
Poziția medie pe liste	Femei	56	56	53	55	56	57	53
	Bărbați	46	48	48	49	48	47	44
	Diferența	10	8	5	6	8	10	9
Nr. persoane în fruntea listei	Femei	2	0	1	2	0	2	2
	Bărbați	13	17	10	10	8	18	18
Procentul pe primele 5 poziții	Femei	5.3%	5.9%	21.8%	21.7%	10.0%	16.0%	24.0%
	Bărbați	94.7%	94.1%	78.2%	78.3%	90.0%	84.0%	76.0%

Unii indicatori de poziționare pe liste

Ca rezultat, în urma alegerilor parlamentare din 30 noiembrie 2014, din 101 mandate în Parlamentul de legislatura a 21-a⁶ le-au revenit femeilor, ceea ce constituie 20,8 %, similar perioadei 2005-2009:

<i>Mandatul în Parlament</i>	<i>Numărul femeilor în Parlament</i>	<i>Procentul de reprezentare, %</i>
1990- 1993	12 din 380	3,8
1994 - 1998	5 din 101	4,9
1998 - 2001	9 din 101	8,9
2001 - 2005	16 din 101	15,8
2005-2009	21 din 101	20,9
2009'07-2010	26 din 101	25,7
2010 - 2014	19 din 101	18,8
2014-2018	21 din 101	20,9

Nivelul de reprezentare a femeilor în Parlamentul Republicii Moldova 1990-2014

În concluzie, subiecții implicați în organizarea și desfășurarea alegerilor pentru Parlamentul Republicii Moldova din 30 noiembrie 2014 (Comisia Electorală Centrală, partidele politice, blocurile electorale) au acordat atenție asigurării egalității de șanse între femei și bărbați în domeniul de referință. Totuși, în urma alegerilor parlamentare nu s-a înregistrat creșterea cotei de reprezentare a femeilor în Parlamentul Republicii Moldova.

⁶ Conform Hotărîrii Curții Constituționale a Republicii Moldova nr. 29 din 9 decembrie 2014 privind confirmarea rezultatelor alegerilor pentru Parlamentul Republicii Moldova din 30 noiembrie 2014 și validarea mandatelor deputaților aleși.